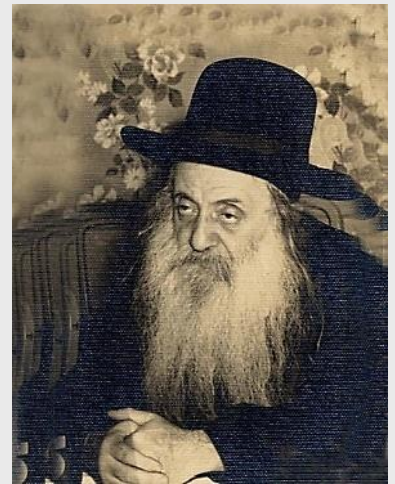

פנינו הצדיקים

האדמו"ר הרב שמעון שלום קאליש מאמשינוב זצ"ל- נולד באמשינוב ב-י"א תמוז ה'תרמ"ג (1883). משחר ילדותו היו ניכרים בו גינוני מלכות, והתנהגותו האצילית, קדושתו ופרישותו הפליאו את רואיו ומכיריו וכל רגעיו היו קדושים לתורה ולתפילה. בית אביו המה מרוב מבקרים, הסתובב רבינו שהיה באותה תקופה ילד צעיר, טיפות נוחם טיפטף לאותם היהודים מרי הנפש ושבורי לב שבאו להיושע בישועה ורחמים וכן דאגתו הראשונה הייתה להאכיל ולהשקות ולדאוג למקום שינה לבאים. בשנת ה'תרע"ח (1917), לאחר פטירת אביו, חלק מחסידי אביו קיבלוהו כאדמו"ר. בגלל מצבו הבריאותי בחר את מקום הקיט אוטבוצק הסמוכה לווארשא, שם הקים בית מדרש והמוני חסידים נהרו לאוטבוצק, להסתופף בצל קדשו בשבתות ובמועדים.

דברי תורתו נאמרו בהתלהבות הנפש, ומכל דיבור ודיבור נבעו אהבת השם ואהבת ישראל. מסירות נפשו למען הזולת הייתה עצומה. תשובותיו הקולעות הצטיינו בבהירות ובפקחות וחריפות. בשנת ה'תרצ"ג (1933) ביקר בארץ ושהה בה למעלה משנה. לאחר מכן שב לפולין (עם מגמה לחזור ולהתיישב בארץ) אולם בינתיים פרצה מלחמת העולם השנייה, והוא נאלץ להימלט מפני הגרמנים מוורשא לוויילנה, לקובא עד ליפן ושנחאי. בדרך בריחתו, זכה רבינו לסייעתא דשמיא מיוחדת, ובכל מקום ששהה בנדודיו, עלה בידו לברוח בטרם הגיעו אליו הגרמנים.

בשנחאי יצא שמעו הטוב והלך לפניו בקרב כל הפליטים והתושבים. מפורסם לאיש מופת. כאשר התגורר באזור הצרפתי של העיר, הופצץ המקום כולו על ידי הטייסים האמריקאים וכל הבניינים נחרבו כליל, מלבד הבניין בו התגורר. הידיעה התפשטה ויהודים שהצליחו לצאת מהגיטו וכן גויים מקומיים שאימת ההפצצות נפלה עליהם, רצו למצוא מחסה בבית רבינו כל פעם שנשמעה האזעקה המתריעה על הפצצה. במשך הזמן, נעשה רבינו מנהיגם של כל הגולים. בשנת ה'תש"ו (1947) היגר לארה"ב ופתח בית-מדרש בווייליאמסבורג ובהמשך בבורו-פארק. נפטר ב-י"ט אב ה'תשי"ד (1954) לאחר מחלה פתאומית בניו יורק. את גופו הקדוש העלו לארץ, ונטמן בטבריה בבית החיים הישן, בנו ר' ירחמיאל יהודה מאיר מונה לממלא מקומו כאדמו"ר.

סבא (מצד האב): הרה"ק ר' יעקב דוד מאמשינוב. **סבא (מצד האם):** ר' שמואל משה אלברשטיין מביאלה. **אביו:** האדמו"ר ר' מנחם. **אימו:** מרת אסתר גולדה. **אשתו:** מרת פייגא ברכה (בת דודו, ר' ישעיה קאליש מפשיסחא). **מרביתיו:** אביו, ר' מנחם, דודו, ר' ישעיה מפשיסחא (השתלם ממנו בתורה ובחסידות). **בנו:** האדמו"ר ר' ירחמיאל יהודה מאיר. **מספריו:** **יאמרי רצון • ימשיע שלום-** על ימים הנוראים, חג הסוכות, גלות וגאולת מצרים והגאולה העתידית.

ניסים רבים ליוו את גלותו של רבינו ועל אחד מהם סיפרה כלתו, אשת בנו האדמו"ר רבי ירחמיאל יהודה מאיר מאמשינוב זי"ע, שהיה עימו לכל אורך הדרך. פעם אירע שעל שולחנו בחדרו שבשנחאי, היו **מסמכים אסורים, שעסקו בענייני העברת כספים לתלמידי הישיבות הפליטים, אילו חלילה היו נתפסים המסמכים הללו, היו גוררים אחריהם עונש חמור מאוד.** והנה, נכנסו שוטרים לביתו של רבינו, הביטו לכל פינה והתבוננו על השולחן, והתקיים בהם מאמר הכתוב: "עינים לָהֶם וְלֹא יֵראוּ" (תהלים קטו, ה), והם יצאו כלעומת שבאו...

יפר הרב ר' אברהם זאב טרגר שסיפר לו האדמו"ר מאמשינוב כשהוא עצמו הגיע לאמריקה, שהוא מעשה של לפני יותר מעשרות שנים, הייתה אז כל פרנסתם של הרבנים כלי הקודש והאדמו"רים, מקופת בית-הכנסת, דהיינו מהנדבות, שדבו ונתנו בביהכ"נ. אמר לו הרבי זצ"ל, שהוא שם לב, שאדם מקבל עליה ועולה לתורה, בממוצע, אחת לחודשיים או לשלושה חודשים, והנה הוא עומד ליד התורה, ומתחיל לחשב כמה הוא יתן, סכום כזה או כזה, אולי סכום פלוני אינו מספיק, אולם סכום אחר, הרי זה יותר מדאי קשה עבורו, אולי בכל זאת יתן סכום כזה, הרי לא מתאים לו שהשני יתן סכום גדול ממנו.

בינתיים כבר קראו בתורה והסתיימה העליה. אמר לו הרבי, אדם כבר זכה לעלות לתורה מברך ברכה לפניו וברכה לאחריה, ומחשבות ראשו, כשהוא עומד ליד הס"ת, הן כמה לתת או לא לתת, מדוע שהוא לא יביט בתורה פנימה, שידע מה שקוראים. הרי הרגע הוא בירך עליה ונתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכינו, אם כן שיזכה לראות את זה. משום כך, למרות הנזק הממוני הכרוך בזה, ביטל שם הרבי את התשלומים בעליות לתורה, כי הפסד ממוני לא תפס אצלו מקום, כשעל הפרק עמדה שאלת עלייתם הרוחנית של המסתופפים בצילו.

יפר הרה"ח ר' יהודה מנחם בויס: עברו מספר שנים לאחר נישואי ועדיין לא נושעתי בזרע של קיימא, נסעתי לאמריקה ביחד עם זוגתי אל הרה"ק רבי שמעון שלום מאמשינוב זצ"ל, כדי להתברך מפיו. חותני הרה"ח ר' בעריל לודמיר ע"ה אמר לבתו, זוגתי, שתבקש מהרה"ק בחזקה. והנה כשנכנסנו לחדרו של הרה"ק, עמדתי אצל הרה"ק וזוגתי ישיבה מרחוק, הגשתי את הקוויטל, והתחיל הרה"ק לדבר עימי במילי דעלמא, אמרה זוגתי להרה"ק שרוצה להיושע, אבל הרבי המשיך לדבר אלי במילי דעלמא, וזוגתי חזרה עוד הפעם על בקשתה, וכן היה כמה פעמים, אבל הרה"ק לא פנה לדבריה, רק המשיך לדבר במילי דעלמא. גם שאל אותה איזה מילי דעלמא. כך עבר זמן מה, עד שפתאום לקח את כובעו שהיה מונח על השולחן והניחו על ראשו, והזדעזע ואפשר עמד ממקומו, איני זוכר והתחיל לברך ולברך (רבינו הרגיש שאותו הזמן הוא עת רצון). חזרנו תיכף לארץ ישראל, וכעבור עשרה חודשים נולד לנו בן זכר.

הרב אלכסנדר סנדר אייכנשטיין זצ"ל - נולד בשנת ה'תק"ל (1769) בכפר סאפרין שבגליציה. עוד בילדותו נודע בשקדנותו ובהיותו כבן שבע שנים כבר היה שגור על פיו בבא-קמא, בבא-מציעא ובבא בתרא, עם כל השיטות עד הש"ע ומפרשיו. רוב ימיו סבל מחסור בפרנסת ביתו. קיבל את כל הניסיונות בשמחה. ענוותן. שפל בעיניו ונבזה וסבלן לסבול כל חירופין. **בצעירותו למד אצל האדמו"ר הצדיק הרב יעקב יצחק הורביץ (ה'חזזה מלובלין זיע"א), שהעיד עליו כי הוא מל"ו צדיקים שבדור.** לאחר נישואיו התמנה לאב"ד בזידיטשוב, ולאחר מכן עבר לעיר ז'וראבנו. בשנת ה'תקע"ב (1812) ייסד את חסידות קומרנא ושימש כאדמו"ר הראשון שלה. גאון עצום חריף בנגלה ובקי בחכמת הנסתר. נפטר ב-כ"א אב ה'תקע"ח (1818). חי כ-49 שנים. ציונו באוהל שהונגריה. בנו, ר' יצחק אייזיק יהודה יחיאל ספרין מילא את מקומו כאדמו"ר השני מקומרנא.

אביו: ר' יצחק אייזיק הראשון (ראש שושלת זידיטשוב קאמארנא. מצאצאי ר' יום-טוב ליפמאן הלוי הלר בעל 'תוספות יוט' מקאקא). **אמו:** מרת הינדא (בת ר' צבי). **אחיו:** הרה"ק ר' צבי הירש מזיטשוב (בעל 'עטרת צבי'), הרה"ק ר' משה מסאמבור (בעל 'תפילה למשה'), הרה"ק ר' ישכר בעריש מזידיטשוב והרה"ק ר' ליפא מסמבואר. **אשתו:** מרת חנה (בת ר' יעקב קופל ומאטיל ליקובר). **מרבתי:** הרה"ק ר' יעקב יצחק הורביץ (ה'חזזה מלובלין). **מתלמידיו:** הרה"ק ר' יהודה צבי מראזלא. **בניו:** הגאונים ר' יצחק אייזיק יהודה יחיאל ספרין (האדמו"ר מקומרנא בעל 'היכל ברכה'), ר' קאפל מוורצקי. **חתניו:** הגאונים ר' יוסף רוטנבורג (אב"ד קאזיוו), ר' אשר ספרין. **מספריו:** **יזכרון דברים** - על התורה ושו"ת על השו"ע.

יפר בנו ר' יצחק אייזיק יהודה יחיאל ספרין על אביו בספרו 'נתיב מצוותיך' כי אביו רבינו למד רוב היום מעוטף ומוכתר בטלית ותפילין, ונפשו הייתה שבעה ופניו היו מלהטות מאור התורה, עד שמרוב אהבת התורה ומתיקותה שכח הרבה פעמים לאכול, ופעם אחת בעומק לימודו בענייני מקוואות ראשונים ואחרונים עם בית יוסף והשו"ע אירע כי לא אכל ממוצאי שבת קודש עד יום חמישי בשבת, וביום חמישי נכנס אליו תלמידו הרה"ק ר' יהודה צבי מראזלא זי"ע ושאלו: "מדוע רבינו לא אכל ממוצאי שבת עד ליום חמישי?". וענה לו רבינו: "בני חביבי, תאמין לי כי לא התכוונתי כלל להתענות, אלא מרוב אור התורה שבעה נפשי ולא הרגשתי ולא ידעתי כלל אם אכלתי או לא, ואילו הרגשתי שלא אכלתי לא הייתי עושה זאת".

ל רבינו היו כמה שונאים שרדפו אותו, באחד הימים התכנסו יחדיו שונאיו לחשוב מחשבות תחבולה נגדו, והעלו רעיון לחפש נערה ענייה ולהציע לה כסף שתבוא בפניו ב"ד להעיד נגדו על עבירה חמורה שעבר. כאשר שמעה המשרתת, ששרתה בבית את דבריהם, נחרדה מאוד, והחליטה להתייצב בפניהם ולהציע עצמה שהיא זו שתלך להעיד נגדו, אבל התנתה, שישלמו לה מראש שלוש מאות רייניש (מטבע מקומי) עבור זה, הם ניסו לעמוד על המקח, אבל כשראו שהיא מתעקשת, חשבו, הרי יש לפנינו נערה מן המוכן, ומה לנו לחפש בחוץ ולא נדע אם נמצא עוד כזאת, ולכן הסכימו לתת לה את הסכום, ושהיא תלך לב"ד לתבוע אותו לדין.

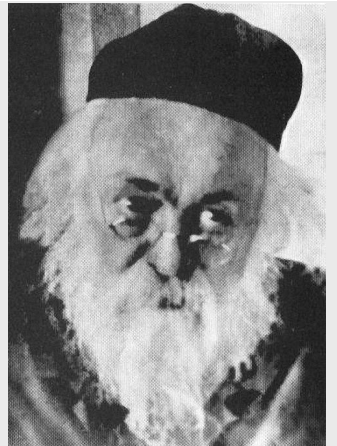
ביה"ד שלח הזמנה להרה"ק זי"ע, וכאשר התייצב בפניו ב"ד, פתחה הנערה פיה בחכמה, והתחילה לספר כביכול על העבירה החמורה של הרה"ק, ובסיימה את הסיפור אמרה לב"ד: **"ואם אינכם מאמינים לי, הנה לפניכם שלוש מאות רייניש, ששילמו לי, עבור שאספר לפניכם את זה"**, ובזה נתגלה קלונם של רודפיו לעין כל. כשנשאלה הנערה, מה ראתה לעשות כדבר הזה, ענתה, שכאשר שמעה את דברי השונאים, הבינה, שיתכן וימצאו נערה מסכנה שתתפתה לעשות את המעשה, והרי אין לב"ד רק מה שענינו ראות, וחששה שמא לא יצליחו הבי"ד, לחשוף את האמת, לכן החליטה היא לקחת על עצמה את המשימה, ולחשוף את מחשבתם הרעה.

הרה"ק רבי אלכסנדר זי"ע, התרגש מאוד ממעשה זה, ושאל אותה, מה היא מבקשת בתמורה לחדש שעשתה איתו, ענתה הנערה שהיא יתומה, ואין לה צורך בכלום, כי היא עובדת בבית אדונה, המספק לה כל צרכה, ואין לה צורך בכלום, אמר לה: **"מורי ורבי הצדיק מלובלין מסר לי שתי נשמות, ונשארה בידי נשמה אחת, ואותה אני מוסר לך, שייולד לך בן שיאיר את העולם"**, והיא הייתה אמו של הרה"ק מליסקא (הרה"ק ר' צבי הירש פרידמן-י"ד אב תרל"ד), ולכן גם החזיקו עצמם הרה"ק מקאמארנא והרה"ק מליסקא זי"ע לאחים ברוחניות, וידידות גדולה שררה ביניהם.

בחודשים האחרונים לחייו נסע לאוהל כיוון שידע ששם יפטר מן העולם, ואכן נסתלק ב-כ"א אב שנת ה'תרע"ח, ולפני פטירתו מסר לחברה קדישא מכתב סגור ואמר להם שביום כ"ח תמוז ה'תר"א (23 שנים לאחר מכן!) יפתחו אותו, וכאשר פתחו את זה, ראו שהיה כתוב שם, **שמי שיפטר מהעולם ביום זה, שיקברו אותו לידו. ובאותו יום התבקש לבית-עולמו הגאון רבי משה טייטלבוים (הראשון, בעל ה'ישמח משה'), ובנו אוהל מעל שניהם.**

יפר הרה"ק ר' חיים אלעזר שפירא (בעל 'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע): בשעת הלוייה סמוך לקבורה, הגיע שליח ובידו מכתב דחוף למסור לידי רבינו ובו היה כתוב שבנו ר' יצחק אייזיק נפל למשכב, וצריך לרחמי שמים מרובים. אולם בעת שהגיע השליח, כבר רבינו לא היה בין החיים, ועל כן מסר השליח את המכתב לר' משה טייטלבוים (בעל ה'ישמח משה'), ששימש אז ברבנות באוהיל, וקרא את המכתב ה'ישמח משה' סמוך למטתו בקול רב בבכי ודמעות, וביקשו לעורר רחמים ולפעול רפואה שלימה לבנו. **"נענע רבינו ראשו ב' פעמים כמסכים"**. בראות זאת ר' משה, הבין שהיא עת רצון, והתחיל לצעוק בהתעוררות רחמים בעד כלל ישראל, "הלא גם אנו בניו למקום, וגם אנו צריכים רחמים גדולים". אבל שוב לא קם ולא זע הנפטר.

אחר פטירת רבינו התגלה הרה"ק ר' יעקב יצחק הורביץ (ה'חזזה מלובלין' שנסתלק ג' שנים לפניו בשנת ה'תקע"ה) בחלום הלילה אל אחיו ר' צבי הירש מזידיטשוב (בעל 'עטרת צבי'), ואמר לו על אחיו (רבינו) כי היה מ-ל"ו צדיקים שבדור, ונשמתי יצאה באותו יחוד, שיצאה בו נשמתו של עשרת הרוגי מלכות.

הגאון רבי חיים הלוי סולביצ'יק זצ"ל: נולד בוולוז'ין (בלארוס) בשנת ה'תרי"ג (1853). מכונה "רב חיים מבריסק". אבי שיטת בריסק בלימוד התורני. ראש ישיבת וולוז'ין. לאחר שאביו נפטר עבר לסלוצק. חזר לוולוז'ין בשנת ה'תרל"ג (1873). בגיל 27 היה ראש ישיבה כמשנה לנצי"ב. ב-1892, עם סגירת הישיבה נעשה לרב העיר בריסק. שיטתו הייתה התמקדות המעמיקה בסוגיות והעדפתה על רכישת ידע ושליטה רחבים בתלמוד.

ענוותן. הקפיד מאד בכבודם של אחרים. למרות שהיה מעשן, נמנע מלפלוט את העשן כאשר שהה בנוכחות בני אדם, והיה בולע את העשן אל קרבו למרות הסכנה שבדבר. כאשר נשברי לב ואלמנות עמדו על הפרק, היה מעדיף אותם על פני אחרים. בעל חסד מופלג. בתחילת כהונתו, מסרו לידיו את משכורתו מידי הקהילה, אך הוא חילק מיד את הכסף לעניים, עד שנאלצו למסור את משכורתו לידי הרבנית. בגדיו היו בפשטות מופלאה. נפטר ב-כ"א באב ה'תרע"ח (1918). חי כ-65 שנים. ציונו בוורשה.

אביו: ר' יוסף דב (יושה בער- בעל 'בית הלוי'). **אשתו:** בת ר' רפאל שפירא (נכדת הנצי"ב- התחתן בהיותו כבן 20). **ילדיו:** ר' משה (מראשי ישיבה יוניברסיטי), ר' יוסף דוב (מבוסטון- מגדולי רבני דורו), ר' יצחק זאב (הגרי"ח- ממשיך שושלת בית בריסק). **מתלמידיו:** בנו, ר' יצחק זאב. בנו, ר' משה. ר' ברוך בער לייבוויץ (ראש ישיבת קמניץ), נכדו, ר' יוסף דב מבוסטון. ר' שמעון יהודה שקופ (בעל 'השערי יושר'). ר' אלחנן בונם ווסרמן הי"ד (בעל 'הקובץ שיעורים'). ר' יחזקאל אברמסקי. ר' איסר זלמן מלצר מסלוצק (בעל "אבן האזל" על הרמב"ם). **מספריו:** יחידושי רבנו חיים הלוי- על הרמב"ם. יחידושי הגר"ח- (יצאו לאחר פטירתו) על הש"ס, על בבא-קמא, על בבא-מציעא.

יפר ר' אהרון סולביצ'יק שליט"א על הווצרותה של השושלת הנפלאה של ת"ח שעליה נמנו בין השאר בעל "בית הלוי", הגר"ח מבריסק וצאצאיהם. בזמן חייו של הגר"ח חיים מוולוז'ין זצ"ל חי יהודי בשם ר' משה סולביצ'יק, הלה עסק בסחר בעצים והיה בעל יערות והיה ידוע בעשירותו המופלגת ובידו הנדיבה לעזור ולסייע לכל דל ולכל נצרך. ויהי היום ועושרו הלך לפתע לטמיון והדבר היה לפלא גדול.

בפקודת ר' חיים מוולוז'ין הושיבו ב"ד מיוחד ע"מ לבדוק את כל עסקיו במגמה למצוא את העילה לנפילתו הפתאומית. לאחר בירורים מדוקדקים הגיעו הדיינים לכלל מסקנה שלא היה שום דופי בניהול העניינים. הסברה היחידה, שהעלו בדבר סיבת הירידה מנכסיו של ר' משה, היתה מה שעבר על דברי חכמים "המבזבז אל יבזבז יותר מחומש". בזה שחילק מכספו ביד נדיבה לכל פושט יד ולכל זקק ונצרך. ר' חיים זצ"ל דחה את המסקנה הזו באומרו כי לא יתכן שעל דבר זה נענש בעונש החמור הזה.

ר' משה עצמו, הואיל ונשאר פנוי מעסקיו, פנה לעבר בית המדרש והחל ללמוד במרץ רב ובעיון גדול. חיש מהר התגלה כבעל כשרון ועשה חיל בלימודו. עלה ונתעלה, עד שנחשב בין טובי הולמדים. גם את בניו הוליך עמו לבית המדרש, עד שיצא שמעם כגדולים בתורה. כעבור כמה שנים אמר ר' חיים מוולוז'ין: "עכשיו אני מבין את פשר נפילתו הכלכלית של ר' משה, כפי הנראה רצו ליתן לו משמים שושלת מפוארת של ת"ח, כשכר גדול על הצדקה שפיזר, אלא שמבית עשירים לא ייתכן, שתצא שושלת כזו. לפיכך נטלו ממנו את העשירות כדי שילמד תורה מתוך הדחק, ועתה יכולים לזכות אותו בדורות של תלמידי חכמים מופלגים".

הגאון ר' חיים היה רבה של בריסק, אבל מימיו לא חתם את עצמו בשם "אב בית דין דקהילת בריסק". ברוב ענוותנותו הטהורה סלדה נפשו מתארים, ואפילו בתוארו האמיתי כאב"ד בריסק לא רצה לחתום. פעם אחת בלבד השתמש ר' חיים בתוארו כרבה של בריסק: הדבר היה כשהודיעוהו שאלמנה אחת, הגרה ברכתי העיר צריכה סיוע ועידוד. כששמע זאת, הזדרז ללכת לבקר אצלה. מלווהו כפי הנראה היה צעיר יותר וזריז יותר. ביקשו ר' חיים שיקדימו אצל האלמנה ויאמר לה: 'הרב מבריסק מגיע לכאן'. כאן השתמש ר' חיים בתוארו לשמח ולהרנין לב אלמנה: הרב מבריסק מגיע לכאן...

בספר 'מריצי תורה ומוסר' מסופר על רבינו, שבעת השריפה הגדולה בבריסק בשנת ה'תרנ"ה, נשרפו בתיהם של רבים מיהודי העיר. רבינו יומם ולילה השקיע את כל כוחותיו באיסוף כספים לשיקום בתיהם ובעידוד נפשי למשפחות שנתרו ללא קורת גג. באותם ימים שלאחר השריפה, לא ישן בביתו, אלא הלך למסדרון המשופע של ביה"כ וישן על הרצפה. כל הפצרותיהם ובקשותיהם של בני ביתו, שינוח בבית על מיטתו לא הועילו. תשובתו הייתה: "כיצד אני יכול לשכב על המיטה, בשעה שכ"כ הרבה יהודים נותרו ללא קורת גג לראשם, ואינם יכולים לישון על מיטתם?", כך ביטא את ההשתתפות בצער הזולת בצורה המוחשית ביותר, כיאה למנהיג ומורה דרך בדמותו.

פעם אחת פגש רבינו באחד מתלמידיו שפרק עול תורה. כאשר נתקל התלמיד בדמות רבינו ובעניו החדות שנעצו בו מבט נוקב וכואב, מיהר להצטדק ולנמק, מדוע החליט להפנות עורף לדרך התורה. "שאלות באמונה הציקו לי". הוא אף הציע כי יציג בפניו את שאלותיו באמונה, כדי לשמוע, אם יש תשובה. "לכל שאלה יש תשובה", ענה הרב, "אלא שאין כוונתי להשחית את זמני על כך, שכן שאלותיך אינן שאלות אלא תירוצים, שנועדו להשקיט את מצפונך ולהצדיק את נטייתך ללכת אחר תאוותיך. יצרך הרע ורצונך לעשות ככל העולה על רוחך. הם שגרמו לך לפרוק עול תורה ומצוות. אותן 'שאלות באמונה', לא נועדו אלא לתת מסווה אידיאלוגי מכובד לרדיפה אחר היצרים, ולפיכך, לא שאלות הן שאלותיך- אלא תירוצים". (אור דניאל)

הגאון רבי אהרון רוקח מבעלז זצ"ל- נולד להוריו בשנת ה'תר"מ (1880) לאחר שיותר מ-12 שנים לא זכו לפרי בטן לאחר שאמו הגישה פתקא אל חמיה מהר"י וביקשה ממנו שיתפלל עבורם. על כך ענה לה כי בעלה רוצה נשמה שלא הייתה בעולם כבר חמש מאות שנה. האדמו"ר הרביעי לחסידות בעלזא. בגיל ארבע התייתם מאמו וגדל בבית סבו (אדמו"ר רבי יהושע).

עוד בנעוריו היה ספון באהלה של תורה נודע כעילוי. עלה על כס אביו לאחר פטירתו. האדמו"ר הרביעי של חסידות בעלז. איבד את כל משפחתו בשואה. שהה כפליט בפרמישלין. בשנת ה'תש"ג (1943) הוברחו מגטו בוכניה (פולין) להונגריה יחד עם אחיו, האדמו"ר ר' מרדכי על ידי קצין הונגרי לשעבר תמורת ממון רב. בשנת ה'תש"ד (1944) הוברח שוב עם אחיו לארץ ישראל לאחר שנודע להם שהגסטאפו עוקב אחריהם ודורש מממשלת הונגריה את הסגרתם. שם התיישב בתל-אביב. הקים מחדר את חסידות בעלזא בארץ ישראל. תחילה בתל-אביב ולאחר מכן בירושלים, בני-ברק וחיפה.

דן לכף זכות כל אדם. ענוותן מופלא. מיעט באכילה. לא היה מסוגל לשמוע רע על שום יהודי, ואפילו ברמז. הרבה בסיגופים ותעניות. **בעל רוח-הקודש. גאון.** יראתו מהקב"ה הייתה מופלאה. הצדיק ידע ואף רמז מתי יפטר. נפטר ב-כ"א מנחם אב. ציונו בהר המנוחות בירושלים ה'תשי"ז (1957). בהלווייתו ליוו אותו עשרות אלפים. חי כ-77 שנים. בן אחיו, ר' ישכר דב רוקח המשיך את דרכו.

אביו: אדמו"ר ישכר דוב רוקח מבעלז. **אמו:** הרבנית בתיה רוחמה (נכדת הרב אהרן טברסקי מצ'רנוביל). **סבא:** אדמו"ר רבי יהושע (מצד אביו). **נשותיו:** הרבנית מלכה (בת דודו, ר' שמואל מסקאהל- נישא בשנת ה'תרנ"ח), הרבנית חנה (בתו של הרב יחיאל חיים לאבין ממאקווא ואלמנת האדמו"ר יוסף מאיר פולק מבערגסאז אשר נרצח בשואה- נישא בשנת ה'תש"ט). **מרבותיו:** הגה"ח ר' ישראל ראווער. **ילדיו מזיווג ראשון:** אברהם יושע העשיל (נפטר בצעירותו), אלעזר מנחם נחום (נפטר בצעירותו), ר' ישראל (חתן ר' אליהו חיים מסקאהל), ר' משה (חתן רבי פנחס שלום מוולברום), איידעלע (מזיווג ראשון- אשת ר' משולם ישעיה זושא טברסקי בן ר' פנחס מאוסטילא), מירל (בזיווג ראשון אשת ר' יודא ווגשל מלבוב, בזיווג שני אשת רבי משה אליקים בריעה ז"ק), רבקה מרים (אשת ר' שמואל פרנקל בן רבי אברהם יהושע העשיל מהיבנוב), שרה ברכה (אשת ר' ישראל רוזנפלד בן רבי נפתלי שמואל צבי מקמיניקא). **מתלמידיו:** אחיינו, ר' ישכר דב רוקח, ר' מרדכי מבילגוריא, ר' יהושע מנחם אהרנברג (מ"ס דבר יהושע ואב"ד בתל אביב), ר' צבי הירש רוזנבוים (האדמו"ר מקרטשניף - ירושלים), ר' אברהם חיים ראטה (האדמו"ר משומרי אמונים), ר' חי יצחק טברסקי (האדמו"ר מרחמסטרווקא- ארה"ב), ר' משה נתן נטע לעמברגר ממאקווא, ר' יוחנן סופר (האדמו"ר מערלוי). **אחיו (חורגים):** אדמו"ר רבי מרדכי מבילגוריא, ר' יהושע מיארסלוב ור' שלום מאפטא. **אחותו (חורגת):** הרבנית העניא (בעלה בזיווג ראשון: אדמו"ר רבי ברוך הגר מסרט-ויז'ניץ ובזיווג שני ר' נפתלי פרלוב מתל-אביב).

להלן סיפורו המופלא של ר' אברהם למפל ז"ל המראה בעליל, כי הרב היה בעל רוח-הקודש: בשנים שלפני המלחמה, בתקופה שלאחר נישואיו, עסק לפרנסתו במסחר ה'קֶקְסְטִיל', והיה קונה סחורה בזול ומוכרה ביוקר, וכך הרוויח את לחמו. ברם, לעתים עסק באופן בלתי רשמי בלא לדווח על הכנסותיו לרשויות. **עד שביום בהיר נתפס בעלמת המס, והיה צפוי למשפט קשה, הנושא בחובו גזר דין ועונש כבד מנשוא.**

באותם ימים הזדמן לידו מסחר מסודר וחוקי, אך כדרך שמי שנכווה ברותחין נזהר בפושרין - פחד לסגור את העסקה, ולכן נסע לקבל את ברכתו של רבינו. טרם היכנסו אל הקודש חשב ר' אברהם בליבו, כי לא יזכיר כלל את עניין המשפט בפני הקודש מרוב ביישנותו, אלא יזכיר אך ורק את העסקה, אשר עומדת עתה טרם חתימתה, ובמחשבתו יכוון אל אותו משפט קשה, הצפוי לו.

נכנס הלה בדחילו ורחימו והגיש למרן את הקוויטל, מרן קרא את הפתקא וברך אותו בהצלחה במסחרו. לפתע הרים הצדיק את עיניו והביט חליפות בר' אברהם ובקוויטל, אחר ענה ואמר לו: **"אם אפשר לעשות טובה למאן-דהוא, הרי שצריכים לעשותה ואפילו לנכרי"**. באותם רגעים הלה לא הבין את פשר הדברים, אך בתוך זמן לא רב כבר הובהרו הדברים...

באחת התחנות בעת שהמתין לרכבת, הבחין באשה, מבוהלת כהוגן- כמחפשת אחר דבר מה. מיד נזכר בדברי הרב, וניגש אליה ושאלה, אם היא צריכה לעזרה כל-שהיא. השיבה האשה, כי לא יוכל לעזור לה במאומה. "בכל אופן", ניסה לעודדה. סיפרה האשה, כי אבד תיקה האישי, ובו כל מסמכיה וכספה. שאל אותה, באיזה סכום מדובר. ענתה האשה: "סכום של עשרים וחמש ראניש".

על אתר הושיט לה את כל הסכום. לשאלתה, מתי והיכן תחזיר לו את מעותיו, השיב, כי הוא נותן לה זאת במתנה גמורה. התרגשה האשה מטוב ליבו, ובתמורה הוציאה מכיסה כרטיס ביקור ובו מקום עבודתה והושיטה לו. "הבחנתי, כי האשה משמשת כשופטת בעיר הגדולה למברג, אך לא ייחסתי לכך כל חשיבות באותו רגע, ותחבתי את הכרטיס בכיסי".

"כעבור זמן קצר הגיעה לביתי הזמנה מבית המשפט, ובו נאמר כי עליי להופיע ביום פלוני ובשעה פלונית בבית המשפט אשר במחוז 'למברג'. בטוח הייתי בישועתי ברכתו של הצדיק, אולם תהיתי,, כיצד יפול הדבר. ביום המיועד נסעתי בלב בטוח אל בית המשפט, ומיד בהיכנס **לאולם הבחנתי באותה שופטת, שעזרתי לה בתחנת הרכבת, יושבת בהרכב השופטים"**.

"כבר בתחילת הדיון בענייני, עוד בטרם הספיקו לפסוק את דיני, עמדה על רגלה וטענה בעוז: 'לא ייתכן לחייב אותו ולהאשימו בדברים אלו, שהרי הוא סייע לי לפני משורת הדין, ובוודאי לא יעבור על החוק!'. וכך העידה על יושרי ונאמנותי, סיפרה את מה שאירע עימה וכיצד עזרתי ללא כל תמורה - וגרמה לסגירת התיק כולו, ופטרו אותי לשלום".

הרב הגאון הצדיק רבי אליהו הכהן דושניצר זצ"ל: נולד ב-כ"ד טבת ה'תרל"ה (1876) בידובנה (פלך לומז'ה) שבפולין. מגדולי בעלי המוסר. בנעוריו התחנך בישיבות לומז'ה, טלז, קלם וסלובודקה. הצטיין במידותיו הטובות. לאחר מכן נסע לראדין כדי ללמוד מפי מרן ה'חפץ חיים'. בשנת ה'תע"ר (1910) ר' ירוחם ליבוביץ עזב את ישיבת ראדין לטובת מיר, ומרן ה'חפץ חיים' ביקש מרבינו, שימלא את מקומו כמנהל הרוחני בישיבה. לאחר תקופה התבקש ע"י הגאון ר' יוסף שלמה כהנמן להרביץ תורה בישיבת ווידז' שאותה יסד. רבינו נענה לבקשו עד שנת ה'תרע"ה (1914) שבה פרצה מלחמת העולם הראשונה. אז הוכרח לעזור ללומז'ה. בקיץ ה'תרפ"ו (1925) כאשר נוסדה ישיבת לומז'ה בפתח-תקווה, נקרא להיות יחד עם הבחורים, שבאו ללמוד בישיבה. כ-25 שנים כיהן כר"מ ומשגיח בישיבה. העמיד תלמידים רבים. **זהירותו ודקדוקיו בעניינים שבין אדם לחברו, בכלל, ובחרידה מגזל בפרט, היו למעלה מהשגת אנוש.** נזהר מאוד בעוון ביטול תורה. **חס היה על כל רגע ורגע מזמנו, ועל אחת כמה וכמה על זמנם של אחרים.** משנפטרה אשתו הרבנית אשר עזרה בכלכלת הבית, היה מלא דאגה. לא דאג על מצבו האיש, שנשאר ערירי, אלא דאג לבחורי הישיבה שלא יתבטלו מלימודם בשעת ההלוויה. **ולכן ערך את ההלוויה בשעת בין הסדרים, ורק אז דעתו התיישבה עליו. בעל רוח-הקודש.** מרן ה'חזון אי"ש' העיד עליו שהיה מל"ו הצדיקים וכן זכה לגילוי אליהו הנביא. נפטר ב-כ"ב אב ה'תש"ט (1949). חי כ-73 שנים. ציונו בבית-העלמין סגולה שבפתח-תקווה.

אביו: הצדיק ר' אברהם יוסף הכהן. **אימו:** מרת שרה. **אשתו:** מרת חנה (בת ר' אשר מלוקניק שבפולין). ילדיו: ר' אשר (רב בשיקגו). חתנו: ר' גרשון חנוך פישמן (אב"ד רודקי). **מרבתי:** הצדיקים ר' ישראל מאיר הכהן (ה'חפץ חיים'), ר' שמחה זיסל זיו (ה'סבא מקלם'), ר' אליעזר שולביץ. **מתלמידיו:** הצדיקים הגאונים ר' שלום מרדכי הכהן שבדרון (המגיד הירושלמי), ר' חיים קניבסקי (מגדולי הדור, בנו של הסטייפלר) ור' פנחס צבי הרמן. **מספריו:** נחלת אליהו- חידושים וחידושי דינים על הש"ס, דברי מוסר ע"פ פרשות וליקוטים.

איש צדיק וקדוש אשר לאחר שנפטר התבטא ה"חזון איש" אודותיו כי היה מל"ו צדיקים שבזכותם העולם עומד ומתקיים. ר"מ ומשגיח בישיבת לומז'ה בפתח-תקווה. נוהג היה זהירות יתירה בענייני ממונות, שלא יכשל בפרוטתו. להלן מספר עובדות, שבהן אנו מוצאים את הקפדתו ודקדוקו בעניין זה: מטעם הישיבה סיפקו לו מאור חשמל לביתו (שלא היה אלא צריף עלוב ודל, רצפתו חול וריק מרהיטים) וקימץ בשימוש בו עד קצה הגבול. כשישב לסעוד ערבית, נהג להדליק עששית נפט ולכבות את החשמל, באמרו: "לאכול, די בזה".

כשהרב נסע באוטובס והיה צריך לרדת בתחנה מסויימת, לא היה מושך בחוט ומסמן לנהג שיעצור. (בזמנו עוד לא היה הצלצול חשמלי שמדליק שלט עצור אלא חוט, שמחובר לפעמון ומשמיע צלצול). ומדוע לא צלצל? כי סבר, שאם אף אחד לא יורד בתחנה שלו, אינו רוצה לעכב את כל הנוסעים בגללו לעצור את האוטובוס. אלא חיכה, אולי יש מישהו אחר שצריך לרדת שם וצלצל, אז ירד בתחנתו, אבל אם הזדמן, שהוא היה הנוסע היחיד שצריך שם לרדת, הרב לא היה מצלצל והיה ממשיך לנסוע הלאה עד התחנה הבאה, שם ירד מישהו - והיה הולך חזרה ברגל. הפלגה גדולה מאד. שהרי על מנת כן נוסעים הנוסעים באוטובוס, שכל אחד יירד היכן שצריך.

בבעלות הרב היה פרדס. חכך הרב בדעתו והחליט כי למכור את הפרדס. רבים ביקשו לרכוש את הפרדס, והם נפגשו עם הרב על מנת להגיע עימו לעמק השווה. לתדהמת כל הקונים, בכל פעם שנפגש עם קונה פוטנציאלי, במקום להציג את מעלותיו של הפרדס, ישב שעה ארוכה, כשהוא פרט לפניו אחד לאחד את חסרונותיו, היות ופחד, שמא מטעה את הקונים, ויש בכך איסור גזל והונאה ('אל תונו איש את אחיו').

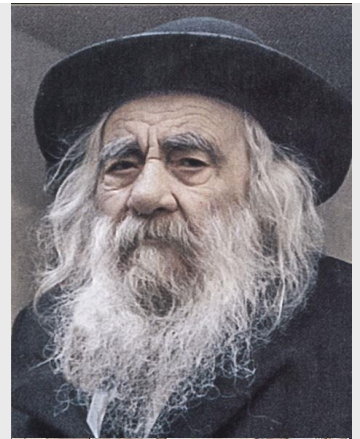
לאחר שאשתו נפטרה לבית-עולמה, הוא ביקש מידידו ר' דוד מנדלוביץ לחמם בעבורו את ארוחות הצהריים. הלה קיבל את בקשתו ברצון, וכך מידי יום ביומו סעד הצדיק בבית-ידידו. אשתו של בעל בית אומנם דקדקה בכל המצוות, אולם לעיתים היו שרוולי חולצתה עולים מעט מעל המרפק, וכן לעיתים נגלו חלק משערות ראשה.

לימים נתפס בנו של בעל הבית יחד עם אנשי האצ"ל ע"י השלטון הבריטי והם נשלחו לכלא לטרון. הבריטים עמדו להגלות אותו לכלא נידח בקניה, ששם שרצו מגיפות מסוכנות. הם קיוו ע"י כך שהאסירים לא יחזיקו מעמד בסביבה זו, וכך יקצרו את חייהם. כאשר הגיע ר' אליהו לסעוד בביתם, פנתה האשה לרב וביקשה ממנו בקול בכי, שיתפלל עבור בנה הנמצא במרחקים שישבו לביתו במהרה בריא ושלם.

ענה לה הצדיק: "אם תסכימי להתלבש בצניעות, כפי שהדין מחייב, ולכסות את ראשך כראוי, אני מבטיח לך, שבנך יישוב במהרה ללא שום נזק!". האשה שתקה למספר רגעים ואז השיבה: "את השרוולים אני אאריך, אך לכסות את כל השיער קשה לי מאוד!". כששמע בעלה את הדו-שיח בין אשתו לרב, אמר לה בפליאה: "האם כדאי לך להפקיר את בנך בגלל שטות זו?". כששמעה האשה את דברי בעלה, הבינה, כי הוא צודק ואכן הסכימה לכסות את כל ראשה.

אז אמר הצדיק: "בנכם יחזור בעוד שלושה שבועות ביום שישי". חלפו שלושה שבועות, וכולם התכוננו לבואו של הבן, ואף על פי שעדיין לא הייתה שום ידיעה ממנו, גדולה הייתה אמונתם בדברי הצדיק, שכדבריו כן יהיה. יום שישי הגיע ועדיין הבן איננו. כבר עברה שעת הצהריים והאם פונה אל הצדיק ושואלת: "עוד מעט תיכנס השבת, ואיה בננו?" - "אל דאגה", השיב הרב, "הוא יהיה פה לפני הדלקת נרות השבת". ואומנם כשיגשה האם להדליק את נרות השבת, נפתחה הדלת ועל הסף עמד הבן!

כששאלו אותו, כיצד יצא מתוך כלא שמור ומוגן בו היה, ענה שביום שישי ביקשו להעבירם לכלא בקניה, תחת משמר כבד מאוד. אלא שלפתע ניגש אליו מפקד בכיר, שלא הכיר, וציווה עליו להתלוות אליו. "הוא צעד לכיוון היציאה ואני אחריו", סיפר, "וכשהגענו מחוץ לכותלי הכלא, אמר לי: "לך מהר הביתה, כי דואגים לך!".

רבי יעקב ישראל קניבסקי זצ"ל המכונה **הסטייפלר**: (על שם עיר הולדתו) נולד ב-ט"ז תמוז ה'תרנ"ט (1899) בעיירה הורונסטייפל שבאוקראינה. נודע כ"עילוי מהורונסטייפל" בצעירותו. בגיל 20 נלקח בכפיה לצבא הרוסי ובמשך שהותו בצבא עשה מאמצים רבים לקיים מצוות ולא לחלל שבת. **האמת הייתה נר לרגליו** (ראו בספרנו "יקרה מפנינים" חלק ב' שהיה בסכנת חיים אעפ"כ לא שיקר). לאחר השחרור מהצבא הוכנס לכלא היות ועבר על איסור השלטונות ללמד תורה. **מסר את נפשו למען קיום התורה הקדושה** ובעקבות מעשה, שהיה בצבא בסיביר נפגמה שמיעתו (ראו את הסיפור בהרחבה בספרנו "יקרה מפנינים").

במלחמת העולם הראשונה למד בישיבת נוברדוק, בבחרותו עלה לא"י וקבע את מקום מגוריו בעיר בני ברק. כאשר נפגש עם אחותו של החזן אי"ש הבחינה, כי אינו שומע כשורה. כשהתייעצה עם אחיה בעניין זה, הוא אמר לה: **"אולי הוא אינו שומע כל כך טוב, אבל כל העולם עוד ישמע ממנו"**. ואכן בסיכומו של דבר נשא לאישה את אחותו של החזן אי"ש.

מגדולי חכמי התורה בעולם ומגדולי מנהיגי היהדות החרדית בישראל. נמנע מלהביע דעה בסוגיות פוליטיות והתייחס רק לצד ההלכתי שבהם. התגורר בבני ברק בבית אחד עם החזן אי"ש. **בחורף נהג להתכסות בשמיכה דקה על מנת שלא יקשה עליו לקום לתפילת שחרית**. מכל רחבי העולם שאלו ובקשו את עצתו וברכתו. נפטר בליל שבת, כ"ג מנחם אב ה'תשמ"ה (1985). חי כ-86 שנים. ציונו בבני-ברק.

מספריו: יקהלות יעקב - סדרת ספרים על כל הש"ס • **ברכת פרץ** - על התורה יחיי עולם-אמונה, מוסר ומידות • **יקריינא דאגרתא** - שלושה כרכים של אגרות שלוקטו על ידי תלמידיו בנושאים שונים • **ישערי תבונה**.

אביו: ר' חיים פרץ. בנו: ר' חיים. בנותיו: הרבנית ברזם, הרבנית ברמן.

ל ה' הן סיפור מופלא, שהובא ב"ברכי נפשי" שיש בו ללמד אותנו רבות לגבי ההתייחסות לאשה. וכך מובא: "הודי תלמיד חכם מופלג שכיום הוא בגיל 70, סיפר לי", משיח בפנינו הגאון ר"י גנס, "שלפני כ-30 שנים סיים את ש"ס בבלי וירושלמי, וידע אותם על בוריים. מאחר שבשלב זה עמד התלמיד-חכם בפני פרשת דרכים, ולא ידע בדיוק באיזה חלקים בתורה כדאי שישים עכשיו את כל עיונו, החליט לגשת אל מרן ה'קהילות יעקב', ולהציג בפניו את השאלה, ולבקש הדרכה.

הסטייפלר, בשומעו את השאלה, השיב שהיהודי צריך לדעת את כל חלקי התורה, ולכן- לבד מהחזרה התמידית על הש"ס, צריך לעבור גם על שאר חלקי התורה שבע"פ. "מרן זצ"ל עודדני מאוד בדבריו, ויצאתי ממנו במצב של חיזוק עצום", מספר הת"ח. לפתע אני שומע שהסטייפלר קורא לי. סבתי על אחוריי בחדר-קודש, ואמרתי בליבי, שיתכן שמרן שכח את לימודי ה'קבלה', וכיוון שהייתי אז בגיל 40 לערך, ייתכן שזה מה שהוא מתכוון לומר לי עתה.

נכנסתי שנית אל החדר, והקדמתי וכתבתי למרן (שסבל כידוע מחוש השמיעה) ש"מן הסתם הרב רוצה לעודדני בעניין לימודי הקבלה". הרב קרא את הפתק הקטן וחייך. "נכון, אני רוצה לדבר איתך על קבלה, אבל לא על לימודי קבלה, אלא על קבלה, שהינך צריך לקבל על עצמך בהנהגתך בבית עם רעייתך. כאשר אדם יודע כבר את כל הש"ס, ומתקדם בדרך לידיעת חלקים נוספים בתורה, ייתכן שבמצב כזה הוא עלול לשכוח את אשתו, ולהתעלם מצרכיה, והוא ילמד וילמד ולא יעזור לה במאומה. ולכן הינך צריך לקבל על עצמך, שלמרות התמסרותך ללימוד תורה, לא תזניח את העזרה בבית!!!".

אם כבר לפני עשרות שנים, ראה מרן את הצורך להדגיש את הדבר בפני הת"ח ההוא, הרי שבתקופתנו המתאפיינת בבעיות רבות וקשות בכל מה שקשור לשלום בית, על אחת כמה וכמה! גם אם הינך משקיע את כל-כולך בתורה, וגם אם אתה ראוי לתואר "תורתו אומנותו", כל זה עדיין אינו פוטר אותך מלעזור בבית, ומלהתעניין בצרכי זוגתך, ומלסייע לה בפועל, בכל מה שהיא זקוקה.

על ענוותנותו של הרב יעידו הסיפורים המופלאים הבאים: הגאון היה מתאונן בענוותנותו, כי אנשים קוראים בסיפורי צדיקים על מופתים ופלאות - ואחר כך באים אליו בתקוות שווא. הוא אמר, שלא ייתכן שכל כך הרבה אנשים באים להתברך מפיו, כי מי הוא ומה ערך לתפלתו, ולבטח זהו קומץ אנשים, שבאים וחוזרים ובאים כמה פעמים ביום! מטעם זה היה קורה לפעמים, שפנה לאנשים, שבאו להתברך מפיו - ואמר: "כבר הייתם כאן היום". בהיותו בטוח שחוזרים ובאים.

ויפר הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר שליט"א: "בשנתיים האחרונות של הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי - הסטייפלר זצ"ל, גדשו אלפים את היכל כולל חזון אי"ש, בשעה שאמר שיעור ליום השנה של החזו"א שחל בט"ו חשוון. המעמד היה נאדר בקודש. לעת ערב התבטא הסטייפלר בפני ברוב ענוותנותו: "מפני שהשיעור הוא פעם אחת בשנה, לכן באים הרבה אנשים. מסתבר שאם הייתי אומר שיעור פעם בשבוע, לא היה אפילו מניין אחד להגיד אחר כך קדיש דרבנן".

ביום הפורים, במיוחד בשנותיו האחרונות של הסטייפלר, היה מתאסף ציבור גדול בביתו מכל החוגים והעדות בהם ילדים רבים שציפו לקבל את ברכתו, אמר לי על כך הצדיק: "בפורים אין לומדים ב"חידורים". הילדים הקטנים מסתובבים לאמהות בבית ומפריעים להן להכין את סעודת פורים ומשלוחי המנות, על כן החליטו הנשים לשלוח את כל הילדים עם אבותיהם לזקן אחד, שמפאת חולשתו נמצא תמיד בביתו, כדי שיסתובבו בביתו כמה שעות, ובכך להקל מעליהן את עבודת היום".

**אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של
הצדיקים או של הקברים, אנא שלחו למייל
PnineZadikim@gmail.com**

**למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com**

**כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com**

העלון מוקדש לרפואת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו